

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus VI. Quo titulo Clerici in Sacris teneantur servare continentiam?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

firam deferat, vel etiam deserviat alicui Ecclesiæ. Nam in tali deficit illa conditio: *si duxit Virginem*, ad hoc necessaria, ut talis gaudeat privilegio Clericali, ut constat *ex textu à n. 56.* Dixi *verè bigamum*, quod non contingit, si duxit prius tantum à se corruptam; nec, si duxit, sed non cognovit, prius ab alio corruptam; nec si duplex iniit matrimonium, sed alterum non consummavit; nec etiam, si duxit Virginem unicam, eamque postea vitiatam ab alio non cognovit. Nam cum hoc fiat, quòd duxerit Virginem (scilicet non vitiatam ab alio) eamque unicam.

62 *Sequitur 4.* Clericum in minoribus, antequam contrahat bigamiam, gaudere privilegio fori quoad delictum in eo statu commissum, si primum post illud factus sit bigamus. Nam in hoc spectatur semper status, in quo erat tempore delicti commissi; Sic Julius Clarus *in pract. crimin. §. fin. q. 36. n. 11.* Sanch. *l. 7. matr. D. 46. n. 4.*

63 *Sequitur 5.* Clericum, in minoribus constitutum, & conjugatum, amittere omnia privilegia Clericatus non servatis conditionibus prædictis, sine omni prævia monitione, & sententia declaratoria Judicis; quia hæc privatio non est in poenam delicti, sed ob defectum conditionis requisitæ, ut quis gaudeat ejusmodi privilegiis; ita Sanch. *l. 7. matr. D. 46. n. 19.* Et quamvis Clericus non conjugatus propter dimissionem habitus de jure antiquo *c. in audientia, de sent. excom.* non amittat privilegium Clericale, nisi post trinam monitionem; secus tamen est jure novo *Trid. sess. 23. c. 6. junct. declaratione S. Congreg. Concilii.*

64 *Quæstio est, an Clericus conjugatus, gaudens privilegio Clericali, vi hujus eximatur à jurisdictione Laica, non tantum in criminalibus, sed etiam civilibus?* R. affirmativam cenferi valde probabilem *ex c. unic. h. t. in 6. ibi: vel etiam pecuniariter nullatenus condemnari*; confirmari potest *ex c. 2. de foro compet.* ita Francus *in cit. c. unic. n. 4.* Cæterum communior sententia est, quòd fori privilegio gaudeat non solum in criminalibus, si agatur criminaliter ad vindictam publicam, sed etiam in civilibus, si de crimine civiliter ad poenam parti læsæ applicandam; in merè civilibus autem, quòd non, ut patet *ex cit. c. unic. ibi: in cæteris autem eos gaudere nolumus privilegio Clericali*, scili-

cet in aliis non poenalibus. *V. textum n. 56.* Hinc ejusmodi Clericus conjugatus pro debito conveniri potest per Judicem Laicum, imò capi, & detineri, ac tributis subijci. Sic Barbosa *in cit. c. unic. n. 10.* Sanchez *cit. l. 7. matr. D. 46. n. 16.*

Ad extremum nota, per privilegium canonis, de quo agitur *c. si quis Suadente, 17. q. 4.* intelligi privilegium, in status Clericalis, ac personarum ejus reverentiam, & immunitatem jure concessam, ut nimirum violentas manus injiciens in Clericum, excommunicationem lata sententiæ incurrat.

ARTICULUS VI.

Quo titulo Clerici in Sacris teneantur servare continentiam?

Quæstio est, *an obligatio, quæ tenetur Clerici Sacrorum ordinum ad continentiam servandam, sit ex mera constitutione Ecclesiæ, præcipientis continentiam illis? vel ex voto, quod Ecclesiæ annexit ordini sacro?* Quòd hæc obligatio sit ex Ecclesiæ constitutione, non jure naturali, vel divino positivo inducta, dicemus plurib. *lib. 4.* ubi de impedimento dirimente matrimonium ex solenni voto castitatis. Restat igitur solum quæstio, *an ea obligatio sit ex Ecclesiæ præcepto directe præcipiente illis observantiam continentiam* (qualiter præcipit audire missam diebus festiis) *vel immediate ex voto castitatis tacite emisso; & solum mediata ex Ecclesiæ constitutione, quatenus hæc præcipit, ut suscipiens Sacrum ordinem eo ipso promittat servare continentiam, seu, ut suscipiens Sacrum ordinem, velit eum recipere, quæ ratione id à talibus exigat Ecclesiæ.* Procedit autem quæstio ex se, & seclusa ignorantia talis voti, aut voluntate contraria, de quibus casibus dicemus *infra à n. 75.*

Dictam obligationem esse *immediate* ab ipso præcepto; non autem voto, decernere Sotus *in 4. dist. 37. q. unic. §. dico igitur, & plures alii*, quos refert Sanchez *l. 7. matr. D. 27. num. 9.* Quorum ratio est. 1. quia nullum extat præceptum, de voto castitatis emittendo à suscipientibus sacrum ordinem, 2. quia cum *votum* sit lex privata, quam quisque suâ sponte sibi imponit; eo ipso non est in Ecclesiæ potestate, voto aliquem obligare, quamvis lege suâ possit illi continentiam indi-

indicere. 3. suscipiens sacrum ordinem cum invincibili ignorantia voti annexi, vel expressâ voluntate non dovendi castitatem, nihilominus tenetur ad servandam castitatem; sed eo casu non tenetur ex voto, ut per se patet; ergo. 4. quia, licet, ut quis per contritionem perfectam iustificetur extra Sacramentum, tacite saltem debeat velle observare omnem legem graviter obligantem; tamen ex tali voluntate nec tacite *vovet* observantiam legum graviter obligantium; ergo licet, ut quis in susceptione Sacri ordinis tacite saltem debeat velle observare, quidquid in ea susceptione observandum præcipit Ecclesia, tamen ex tali voluntate nec tacite *vovet* observantiam castitatis.

68 *Altera sententia* probabilius docet dictam obligationem servandi continentiam, non consurgere *immediatè* ex constitutione Ecclesiæ, sed ex voto Ecclesiæ constitutione annexo susceptioni Sacrorum ordinum; ita sancta. *cit. n. 10.* & apud eum D. Thomas, Cajetanus, Waldensis, & pluri alii. Ante probationem supponendum, omnino verum esse, quod Ecclesia decreverit, ut, promovendi ad ordinem *sacrum*, illud votum emittant. Mam. 1. De Gregorius, ut dicitur *c. 1. dist. 28.* id expressè præcepit, ibi: *nullum facere diaconum præsumant Episcopi, nisi, qui se victurum castè promiserit*; ubi glossa *V. promiserit*, dicit: *expressè, vel tacite*; id quod etiam habetur in Synodo Anegran. *c. 10.* relata in *c. Diaconi, dist. ead.* ibi: *Diaconi quicumque, si in ipsa ordinatione tacerunt* (seu non sunt protestati, dicentes, se velle uxores habere, nec posse se continere) & susceperunt manus impositionem, professi continentiam, si postea ad nuptias venerint, à ministerio cessare debebant; idq; non ex alio capite, quam quod eo ipso continentiam ipso facto professi, censentur.

69 2. *Probatum ex c. Cum olim. 6. de Cleric. conjug.* Nam ibi expressè habetur: *nos attendentes, quod Orientalis Ecclesia votum continentie non admittit, quoniam Orientales in minoribus ordinibus contrahunt, & in superioribus utuntur matrimonio jam contracto*; qui textus clarè innuit, in Ecclesia Latina, susceptioni Sacrorum ordinum Ecclesiæ constitutione annexum, seu præceptum esse votum continentie; licet contrarium permissum sit Ecclesiæ Orientali propter varias, & graves

Tom. III.

causas; & hoc quidem *solum quoad usum matrimonii, ante susceptum sacrum ordinem contracti*; non autem, contrahendi post sacrum ordinem susceptum, ut liquet ex textu in *c. Cum olim*; ita Sanchez *cit. D. 28. n. 5.* ubi ponit discrimen inter Græcos, & Latinos, in Sacris constitutos, quod illis licuerit post conjugium ad Sacros ordines ascendere, & uti matrimonio ante contracto, quod Latinis est interdictum.

3. Quia obligatio, quam habent Clerici in Sacris ad servandam continentiam, expressè vocatur *votum* in *c. Unico, de voto, in 6.* ibi: *Presentis declarandum duximus Oraculo Sanctionis, aliud solum votum debere dici solenne, quantum ad post contractum matrimonium dirimendum, quod solemnizatum fuerit per susceptionem Sacri ordinis, aut per professionem expressam, vel tacitam, factam alicui de Religionibus, per Sedem Apostolicam approbatis.* Et *Extravag. Antiqua, Joannis XIII. eod.* ubi dicitur, quod *votum per susceptionem ordinis Sacri solemnizatum non dirimat matrimonium prius contractum, etiamsi nondum esset per carnis copulam consummatum; secus, eo stante contractum.* Ex his enim textibus clarè sequitur, quod Ecclesia tanquam certum supponat, in susceptione ordinis Sacri ex Ecclesiæ constitutione debere emitti votum continentie à Clericis Ecclesiæ Latina.

Confirmari potest dicta resolutio ex eo, quia in Concilio Tolerano, 2. *c. 1.* ut habetur *c. de his, 5. dist. 28.* expressè præcipitur, ut Clerici minores non admittantur ad Sacros ordines, nisi promissionem continentie sue sponderint servaturos. Textus sic habet: *de his, quos voluntas parentum à primis infantie annis Clericatus officio mancipavit, statui-mus observandum, ut mox detonsi, vel ministerio Lectorum traditi, in domo Ecclesiæ sub episcopali presentia à proposito sibi debeant erudiri. At ubi octavum decimum ætatis suæ compleverint annum, coram totius Cleri, plebisq; conspectu, voluntas eorum de expetendo conjugio ab Episcopo perscrutetur: quibus si gratia castitatis Deo inspirante placuerit, & promissionem castimonie suæ absq; conjugali necessitate sponderint servaturos; hi tanquam appetitores ar-tissimæ viæ, levissimo Domini jugo sub-*

C 2

dand-

dantur; ac primò Subdiaconatus ministerium habità probatione professionis suæ à vigesimo anno suscipiant. Quòd si inculpabiliter, ac inoffensivè vigesimum quintum annum ætatis suæ peregerint: ad diaconatus officium (si scienter implere posse ab Episcopo comprobantur) promoveri debent. Cavendum tamen est his, ne quando suæ sponsionis immemores, ad terrenas nuptias, aut ad furtivos concubitus ultra recurrant. Quòd si fortè fecerint, ut Sacrilegii Rei ab Ecclesia habeantur extranei. Quibus autem voluntas propria interrogationis tempore desiderium nubendi persuaserit, concessam ab Apostolo licentiam auferre non possumus; ita ut cum provectæ ætatis in conjugio positi, renuntiatuos se pari consensu operibus carnis sponderint, ad sacros ordines adspirent. Ubi adverte verba: si promissionem continentie sponderint servaturos; ergo promittere debebant servaturos se castimoniam prius, quam ascenderent ad ordines sacros; item, cavendum, ne quando suæ sponsionis immemores ad terrenas nuptias ultra recurrant; ergo tenentur ex constitutione Ecclesiæ sponsionem facere de non contrahendis nuptiis; hæc autem sponsio, cum Deo fiat de cœlibatu, cum sit de statu perfectiori, votum est; ergo; quo posito.

72 *Probatur data responsio:* Quicumque efficaciter vult suscipere sacrum ordinem, juxta mentem Ecclesiæ, eo ipso, factò saltem, tacitè profitetur, seu promittit servare continentiam; ergo Clericus in Ecclesia latina ordinatus in Sacris, ex voto immediatè tenetur ad continentiam. *Ant. pat.* si enim nollit profiteri, vel promittere castimoniam; eo ipso non velle *juxta mentem Ecclesiæ* suscipere sacrum ordinem; cum mens, & voluntas Ecclesiæ illud ipsum præcipiat, nimirum profiteri, seu promittere continentiam. Conseq. etiam probatur, quia obligatio servandi continentiam ex voto, immediatè provenit à voto, non à præcepto votendi, nisi in casu, de quo dicemus à n. 81.

73 *Ad rationes in contrarium, & ad 1.* N. antecedens ex dictis à n. 68. ad 2. r. verum esse, quòd votum sit lex privata, quam quisq; sibi sponte imponit; Ecclesiam tamen posse alicui præcipere, ut, si velit amplecti talem statum, sibi eam legem impo-

nat; cum enim relinquat absolutè ei liberum, suscipere, vel non suscipere illū statū, relinquit ei etiam absolutè liberum, sibi met imponendi, vel non imponendi eam legem privatam. Qui enim liberè amplectitur aliquem statum, ipso facto sibi imponit necessitatem, & obligationem eorū omnium, quæ illi, etiam extrinsecè, statuto, vel consuetudine legitimà annexa sunt, licet non pertineant ad substantiam talis status; ut est clausura, recitandi horas &c.

Ad 3. r. in hac quæstione, an voluntariè suscipiens ordinem sacrum, sed ignorans, annexam obligationem votendi castimoniam, nihilominus teneatur ad continentiam? Patrem Sanchez loco cit. n. 111. dicere, quòd absq; controversia sit, ita initiatum teneri omnino continere, nec posse validè matrimonium inire, quòd Ecclesia potuerit justissimam de cœlibatu Clericorum legem indicere, atque eà ligare quoscunq; in posterum promovendos, si sciverint, si ignoraverint prædictam legem; Sicut, quantumvis ignorent, tenentur officium recitare, & alias statutas leges observare; quamvis excusentur à culpa transgressionis, ut dicitur in materia de Legib. l. 1. tit. 2. de Constit.

Cœterum quæstio major est, an voluntariè suscipiens ordinem sacrum, sed ignorans ei susceptioni annexum votum continentie, nihilominus tacitè seu ipso facto voteat continentiam? r. dupliciter fieri posse, quòd talis ignoret annexum votum; primò, quòd nec in particulari, nec in genere sciat illam annexionem. 2. quòd sciat saltem in genere, huic susceptioni annexa quædam onera, in qua teneatur consentire, si sacrum ordinem velit suscipere eo modo, quo debet, ut licitè agat. Et si quidem hoc secundo modo suscipiat sacrum ordinem, tenet eum ad continentiam *ex voto immediatè*, præ aliis, approbat Sanchez cit. n. 111. in fin. pro eodem referens Cardinalem, in dict. c. Cum olim, h. t. & Azor l. 13. institut. moral. c. 14. q. 10. sic enim non caret cognitione, quæ requiritur, ut volendo susceptionem sacri ordinis, velit etiam ex præcepto annexa ordinis susceptioni: sed inter ea est profiteri, seu promittere continentiam; ergo.

Difficultas est, an scienter, & voluntariè suscipiens sacrum ordinem, sed penitus ignorans, annexionem voti, teneatur nihilominus ad continentiam ex voto imme-

immediatè? vel solum ex Ecclesie constitutione? quantum est ad forum externum, talem ignorantiam non præsumi probabilem, ut rectè notat Azor *cit. q. 10.* adeoque talem cogendum ad servandam continentiam tanquam debitam ex voto. Quoad forum autem conscientie in dicto casu respondent Vincentius, & Goffredus in *dict. c. cum olim*, teneri ex sola constitutione Ecclesie, quorum opinionem ait esse verissimam Abbas *ibid. n. 4.* alii volunt idem in casu, quando ignorantia fuit invincibilis, & excusans; non autem secus; ira Sylvester V. *Matrimonium. §. q. 12. dicto. 2.* alii demum volunt etiam in hoc casu teneri ex voto; qui consequenter supponere debent, etiam in dato casu tacite votum emitti, eò quòd qui unum sciens, & prudens efficit, & vult, faciat, & velit subinde ei annexa, licet ea ignorarit, quam opinionem tenere videtur Sanchez *cit. n. 11.* licet ex ejus verbis merito quis dubitet, an loquatur de penitus ignorante, sed quidquid de hoc sit.

77 Ceterum si casus ponat, *penitus ignorari annexionem voti*, mihi videtur probabilius, eò casu in susceptione ordinis sacri nec tacite emitti votum continentie; adeoque obligationem Continentie tunc non esse ex voto, sed Ecclesie constitutione immediatè. Nam, ut tacite votum emittat volendo suscipere ordinem sacrum, debet aliquam saltem cognitionem, vel in particulari, vel in genere habere de obligatione votendi castitatem, cui volens sacrum ordinem suscipere, velit se conformare, dum suscipit illud ordinem: ergo si ponitur *penitus* hoc ignorare, volendo susceptionem ordinis, non vult annexum, penitus ignorat, quando istud nec formaliter, nec etiam antecedenter includit susceptio sacri ordinis.

78 Ad rationem numero præcedente allatam *q. cum dist.* qui unum sciens, & prudens vult, vult, & subinde facit ei annexa, si annexio nascatur ex objecto directè voluto C. si solum accedat ei extrinsecè, nego. Nam consentiens in objectum B. ex se non connexum cum termino A, non eo ipso per consensum in B. consentit in A. præsertim, si ponatur & annexio, aliunde nascens, & terminus aliunde annexus, penitus ignorari.

79 *Neque dicas:* qui consentit in matrimonium, eo ipso saltem tacite consentit in annexa matrimonio, & qui consentit in sponsalia, eo ipso consentit in impedimentum publicæ justitiæ; ergo similiter, *q. cum*, qui

consentit in matrimonium, eo ipso saltem tacite consentit in ei annexa annexione tenente se ex parte matrimonii, secundum substantiam accepti; non autem annexione merè extrinseca substantiæ matrimonii, præsertim penitus ignoratà. Deinde similiter negatur, consentientem in sponsalia quoad substantiam, consequenter consentire in impedimentum justitiæ publicæ, illis annexum solum annexione extrinsecà, nimirum ex dispositione Ecclesie, quæ omnino extrinseca est substantiæ sponsalium.

Inflabis: ergo si quis consentiat in sponsalia, penitus ignorans, annexum illis ex Ecclesie dispositione impedimentum publicæ justitiæ, non contrahet hoc impedimentum. *q. N. illatum.* Nam hoc impedimentum (quod est inhabilitas ad contrahendum matrimonium validè, non pœnalis) nullo modo pendet à nostra voluntate, vel expressa, vel tacita; sicut nec inhabilitas ad matrimonium, quæ nascitur ex susceptione ordinis, nascens immediatè ex Ecclesie præcepto servandi continentiam; secus est, si sermo sit de illa inhabilitate ex susceptione ordinis vi tacite emissi voti. Nam inhabilitas illa ex voto non est omnino independens à nostra voluntate. Et ideo in hoc casu Clericus, qui voluntariè suscepti ordinem sacrum, penitus ignorans, debere se profiteri, seu vovere continentiam, erit quidem inhabilis ad validè contrahendum matrimonium; sed immediatè ex Ecclesie præcepto; non autem ex voto. Ex quo patet responsio ad 3. *argument. in n. 67.*

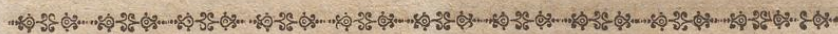
In hujus confirmationem juvat, quod *81* docet Sanchez *loc. cit. n. 12.* ubi ad hanc questionem, *an voluntariè promotus ad Sacros ordines, qui in promotione habuit expressam intentionem minime se ad continentiam obligandi, tunc teneatur ex voto?* respondet, loquendo de foro animæ, ubi verè adsuit animus non obligandi se ad continentiam, ex sola Ecclesie constitutione teneri sic promotum ad continentiam servandam, & abstinendū à matrimonio. Nam licet ad cætera præcepta, & onera Ordinibus annexa possit Ecclesia sponte ordinatos adstringere, velint, nolint; secus tamen est de voto. Id enim ejus naturæ profus repugnat, utpote, quæ est, *esse legem privatam, quam quisque sibi met imponit.* Sic ille.

Ad 4. *ibidem q. C. ant. N. conseq. di. 82* spartitas clara est; quia nullibi præceptum est,

est, ut quis volens justificari per contritionem, voveat observantiam præceptorum graviter obligantium; sed tantum ut habeat *firmum propositum*; alias taliter justificatus; deinde transgrediens aliquod grave præceptum, dupliciter peccaret, & contra illud præceptum, & contra votum; quod tamen non bene dicitur: at extat præceptum, ut volens licite, ac ad mentem Ecclesiæ suscipere sacrum ordinem, *voveat continentiam*: ergo paritas non tenet.

- 83 Neque dicas, hanc quæstionem, an obligatio Clericorum ad continentiam servandam immediate nascatur ex voto, vel immediate ex solo Ecclesiæ præcepto, in præxi parum utilitatis habere in ordine ad rem moralem. *R.* enim negando dictum. Rationem dat Sanchez *cit. l. 7. matr. D. 27. n. 9.* Nam si obligatio illa est immediate ex præcepto, valebit dispensatio etiam sine causa dicta; secus, si immediate *ex voto*.

Si dicas: ergo dispensatus sine causa in tali voto, non contrahet valide. *R. negando illatum*; & dico in utroque casu dispensationis sine causa concessæ valide contrahi matrimonium; in utroque casu per ejusmodi dispensationem, sine causa concessam, tollitur obex invalidans matrimonium à taliter dispensato contractum; & *1. quidem*, si dicas, eam nasci ex præcepto Ecclesiastico immediate; ut jam diximus; cum lex Ecclesiastica *valide* tollatur dispensatione data etiam sine causa; *Secundo* etiam si dicas eam nasci immediate ex voto; hoc enim vim invalidandi matrimonium post contractum habet solum ex solemnitate, quæ est juris tantum Ecclesiastici; hoc autem etiam tollitur dispensatione, quantumvis sine causa. Et ideo taliter dispensatus *in solemnitate* voti, valide contrahet matrimonium; sed eo contracto non licite petet debitum, propter votum tali dispensatione non sublatum.

QVÆSTIO IV. IN TIT. IV. DE CLERICIS NON RESIDENTIBUS IN ECCLESIA, VEL PRÆBENDA.

- 85 **H**Oc titulo agitur de obligatione Clericorum, obtinentium Ecclesias, seu beneficia, in ordine ad Residentiam, quatenus eâ, ut debent, præstitâ, vel non præstitâ illis concessum, aut interdictum est, beneficiorum fructus annuos percipere. Supponendum autem *Residentiam* apud Latinos esse firmam quietem, & stationem: nam derivatur à verbo *Residere*, quod est quiescere, & firmiter stare: apud Sylvestr. *V. eod. n. 1.* importat ex vi nominis jugem, & penè continuam sessionem, quasi iterata sessio. Juxta Gofredum *in proposito* sic definitur: *est personalis officii solatio in proprio beneficio*. Hinc *residere in Ecclesia*, est personaliter in ea servire beneficio, & ejus curam habere. Quare ex duobus dicitur Clericus *non residere*. *1.* si non assistat personaliter. *2.* si assistens personaliter, non deserat beneficio. V. Less. *l. 2. c. 34. d. 29.* & Azor. *p. 2. l. 7. c. 3. & 4.* Ex hoc sequitur, residentiam aliam esse *merè materiale*, cum quis quidem assistit, seu cum aliis est in loco Ecclesiæ, vel beneficii, sed non servit Ecclesiæ, seu non agit, quæ sui muneris

sunt, & officii, propter quod habet beneficium; aliam *formalem*, cum quis assistit, & servit; quod quidem fit *dupliciter*. *1.* si personaliter assistat, & serviat, quo casu dicitur residere formaliter *verè*; *2.* si autem ex legitima causa non assistat personaliter, nec serviat, & tamen juris dispositione, seu fictione habetur pro præsentente in ordine ad juris effectus residentiam *verè* concessos, dicitur residere *fiçtè*; Sic Barbosa *ad Rubric. hujus tituli, n. 9.*

ARTICULUS I.

Quæ beneficia obligent ad Residentiam?

NON est dubium, plura esse beneficia, 86 quæ jure etiam naturali exigunt, ut beneficiatus vel per se, vel per alium resideat in loco beneficii, & ea peragat, quæ sunt officii, propter quod habet beneficium, quando inter actiones per officium importatas, vel omnes, vel aliquæ sunt, quæ fieri debent in loco beneficii. Et hæc obligatio nascitur ex contractu oneroso tum Ecclesiæ, ut beneficiato constituat jus percipiendi redditus annuos ex bonis pertinentibus ad ipsam; tum Beneficiato, ut vicissim præster offi-